

Förord

De senaste två decennierna har inneburit avgörande förändringar av det svenska samhället. Den medieteknologiska utvecklingen, migration, globalisering och marknadsanpassning av välfärdens institutioner innebär stora förändringar för barns och ungas villkor och för förhållandet mellan vuxna och barn/ungdomar. Den offentliga sektorns minskade utrymme, det fria skolvalet, ökade inkomstklyftor och boendesegregation har format ett samhälle där barn och unga lever i skilda världar. De professionella uppdragen inom exempelvis skola och socialtjänst innefattar ökade krav på effektivitet och kontroll, samtidigt som barns, ungas och föräldrars egenansvar och självstyrning betonas allt mer. En ny form av utsatthet bland barn och unga har diskuterats. Den svenska välfärdsstaten byggde, under de expansiva decennierna efter andra världskriget, på en ambition att formulera kollektiva mål för samhällsutvecklingen. Utvecklingsmönstren i dagens avreglerade, post-industriella samhälle sätter individen och det enskilda entreprenörskapet framför det gemensamma projektet.

Mot denna bakgrund ställde sig Malmö högskola uppgiften att hitta former för att låta forskningen om barndom och ungdom och barns och ungas villkor möta de krav som måste ställas på en samtidsorienterad professionsutbildning. Den satsning som ägde rum och som startade 2008 med etablerandet av nätverket *Barndom och ungdom i förändring* (BUiF) har för avsikt att låta de vetenskapliga kunskapshorisonter som utvecklats inom olika discipliner brytas mot varandra för att utveckla den gränsöverskridande handlingskompetens, inom såväl forskning som undervisning, som är kännetecknet för Malmö högskola.

Nätverket representerar en rad olika discipliner och forskarna har olika intressen och ingångar. Begrepp som kön, klass, generation, etnicitet, religion och sexualitet är återkommande i diskussionerna. Under den inledande identifierings- och etableringsfasen identifierades ett antal forskningsgrupperingar som tillsammans utgjorde en första beskrivning av den profil som karakteriserar temat just vid Malmö Högskola. Som ett led i att stärka nätverket lokalt arrangerades under 2009 och 2010 en rad seminarier och föreläsningar.

Frånvaron av ett nationellt forum kring forskning och professionsfrågor om barns- och ungas villkor i det samtida Sverige föranledde BUiF att hösten 2010 arrangera en konferens på temat Barndom och Ungdom i förändring. *Välfärdsstat i omvandling: reglerad barndom – oreglerlig ungdom?*

Till konferensen, som besöktes av ett 100-tal deltagare från de nordiska länderna, hade tre internationellt ledande forskare bjudits in som keynote speakers; Allison James, professor från University of Sheffield, Centre for the Study of Childhood and Youth, Claire Alexander, professor från London School of Economics och Patrick Ryan, Associate Professor of Childhood and Social Institution, Kings University College, University of Western Ontario.

Texterna i detta nummer av *Educare* har alla sitt ursprung i konferensen och bygger på presentationer som gjordes dessa dagar. Konferensen var organiserad i fyra teman, som gemensamt uttrycker nätverkets inriktning. Dessa var ”Dokumentation, bedömning och normerande praktiker”, ”Globala gemenskaper”, ”Barns och Ungas aktörskap: rättigheter och ansvar” samt ”Kultur och lärande”. De texter som ingår i detta nummer fördelar sig över samtliga tema.

Först ut i detta temanummer från konferensen är vår keynote speaker *Patrick Ryan* från Kings University College Kanada, som utvecklar sitt inledningsanförande i bidraget med titeln: *”Discursive Tensions on the Landscape of Modern Childhood.”* Ryan lyfter en diskussion om den moderna barndomen som en produkt av diskursiva spänningar mellan fyra dominerande tankefigurer, det villkorade betingade barnet, (kopplad till begreppet socialisation) det autentiska (romantik), det utvecklingsmässiga (positiv vetenskap) och det politiska barnet (kompetent aktörskap). Ryan framhåller hur dessa verkat över flera århundraden med ömsesidig påverkan på varandra och hur de synliggör *den ideologiska dynamiken* bakom en rad organisatoriska, rättsliga och institutionella inrättningar och åtgärder, som han rikligt exemplifierar, som gäller barn och barndom.

Lisa Asp-Onsjö är lektor vid Institutionen för didaktik och pedagogisk profession, Göteborgs universitet. Hennes bidrag i denna volym, *Dokumentation, styrning och kontroll i den svenska skolan*, är en vidareutveckling av hennes presentation på konferensen. Ett viktigt tema i denna text är riktat

mot relationen mellan skolans dokumentation och dess konsekvenser för skolans kunskapsyn, ett annat tema rör relationen mellan skolans interna dokumentation och den i samhället allt påtagligare och allt mer styrande dokumentationskultur, som Lisa Asp-Onsjö, i samklang med samtida socialfilosofi, diskuterar i termer av *dokumentalitet*.

Ann-Marie Markström är lektor i pedagogiskt arbete och forskarassistent i utbildningsvetenskap på Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier vid Linköpings universitet. Hennes artikel "*Soft governance*" i *förskolans utvecklingssamtal*" behandlar det sedan 1970-talet praktiserade, och sedan 1998 obligatoriska, utvecklingssamtalet i förskolan. Trots dess starka och institutionaliserade ställning i förskolans praktik, är området mycket lite utforskat. Markström diskuterar i sitt bidrag utvecklingssamtalet utifrån ett empiriskt material och med perspektiv på samtalen som skapade via interaktioner i tid och rum och genomsyrade av maktrelationer. Förskolans utvecklingssamtal kan förstås som *en producerande och normerande praktik* och som en arena för *subjektspositioneringar*, framhåller Markström

Ingela Kolfjord är docent i socialt arbete med inriktning mot rättssociologi vid fakulteten för Hälsa och samhälle vid Malmö Högskola. I sin artikel "*En skolas implementering av kamratmedling*" utvecklar hon sin presentation på konferensen om konflikthantering. Kolfjord har under en tvåårsperiod inom ramen för projektet Mångkontextuell barndom genomfört fältstudier vid en F-6 skola. Hon beskriver steg för steg av genomförandet av kamratmedling på skolan. Utifrån en positiv sammanfattning av kamratmedlingens möjligheter som *reparativ rättvisa*, där hon intar en något annan hållning än Skolverket i sin utvärdering, så anges avslutningsvis sex principer för förändring av en skolkultur.

Philip Lalander och Ove Sernhede är båda professorer med samhällsvetenskaplig bakgrund, de är lokaliserade i Malmö respektive Göteborg. De är båda sedan lång tid engagerade i forskning om marginaliserade unga i storstädernas miljonprogramsområden. I *Social mobilization or street crimes: Two strategies among young urban outcast in contemporary Sweden*, diskuterar de mot bakgrund i sin forskning kriminalitet och droger kontra social mobilisering, via hiphop, som två skilda vägar för utsatta unga att hantera social marginalisering i dagens Sverige.

I artikeln *Vem är egentligen expert? Hiphop som utbildningspolitik och progressiv pedagogik*, problematiserar lektorn vid Malmö högskola, *Johan Söderman*, hiphopens akademisering i USA. Söderman har under två år haft ett postdok-stipendium från Vetenskapsrådet. Denna tid har han tillbringat vid Columbia University i New York City och på plats fått möjligheter att följa hiphopforskningens framväxt.

Vi vill avslutningsvis framföra ett varmt tack till fakulteterna Hälsa och samhälle (HS), Kultur och samhälle (KS), Lärande och samhälle (LS) och Odontologiska fakulteten (OD) vilka lämnat bidrag till nätverkets verksamhet samt till institutionen Barn Unga Samhälle (BUS) på Malmö Högskola och VR-projektet Mångkontextuell barndom för finansieringsstöd som möjliggjorde konferensens genomförande.

Malmö 2011-09-01

Ove Sernhede & Ingegerd Tallberg Broman